

alpenkonvention • convention alpine
convenzione delle alpi • alpska konvencija

Tagung der Alpenkonferenz
Réunion de la Conférence alpine
Sessione della Conferenza delle Alpi
Zasedanje Alpske konference

XV

12.03.2019

TOP / POJ / ODG / TDR

A5 b

SL

OL: DE

PROŠNJA ZA KREPITEV ALPSKE KONVENCIJE

A Poročilo CIPRE International, omrežja Povezanost v Alpah, ISCAR, ALPARC-a, združenja Alpsko mesto leta, CAA, Pro Mont-Blanc-a in WWF-a

B Predlog sklepa

Priloga

- I. Želja po krepitvi Alpske konvencije v predložitvi XV. Alpski konferenci 4. aprila 2019 v Innsbrucku.**

A Poročilo CIPRE International, omrežja Povezanost v Alpah, ISCAR, ALPARC-a, združenja Alpsko mesto leta, CAA, Pro Mont-Blanc-a in WWF-a

Z ozirom na XV. Alpsko konferenco je skupina opazovalk, ki jo sestavljajo CIPRA International, Povezanost v Alpah, ALPARC, ISCAR, Alpsko mesto leta, Club Arc Alpin, Pro-Mont Blanc in WWF, pripravila vrsto predlogov za okrepitev Alpske konvencije. Dokument se nahaja v prilogi.

B Predlog sklepa

Alpska konferenca se seznani s poročilom organizacij CIPRA International, Povezanost v Alpah, ISCAR, ALPARC, Alpsko mesto leta, CAA, Pro-Mont Blanc in WWF ter se jim zahvaljuje za opravljeno delo.

alpenkonvention • convention alpine
convenzione delle alpi • alpska konvencija

Tagung der Alpenkonferenz
Réunion de la Conférence alpine
Sessione della Conferenza delle Alpi
Zasedanje Alpske konference

XV

TOP / POJ / ODG / TDR

A5 b

SL

OL: DE

ANLAGE/ANNEXE/ALLEGATO/PRILOGA

1

**Želja po krepitvi Alpske konvencije
v predložitih XV. Alpski konferenci
4. aprila 2019 v Innsbrucku**

Kazalo vsebine

A – Povzetek	2
B – Vsebinsko izvajanje Alpske konvencije	5
C – Vodenje (governance), upravljanje in procesi	10
D – Finance	12
E – Komunikacija	13

Schaan, 28. februar 2019

A – Povzetek

Alpska konvencija pooseblja živ trajnostni razvoj – izvajamo ga!

Alpska konvencija je mednarodno zavezujoča, večstranska državna pogodba osmih alpskih držav in Evropske unije. Če govorimo o pestrem goratem osrčju Evrope in njegovem varstvu, potem Alpske konvencije ne moremo zaobiti. Alpska konvencija je bila vizionarska že pred več kot 60 leti, ko se je porodila zamisel o njej. Trdna in preišljena je vse od svojega podpisa leta 1991. Toda danes, v svojem 28. letu starosti, se mora naučiti, kako se dokazati, z novimi oblikami sodelovanja v alpskem prostoru; kot instrument, ki ga bo mogoče pogumno uporabiti proti grozečim podnebnim spremembam, pa tudi proti politični nepazljivosti in preziranju. Temu so namenjene tukaj oblikovane in izražene prošnje.

Podpira jo 8 organizacij, ki podajamo naslednje prošnje za krepitev Alpske konvencije v predložitvi XV. Alpski konferenci pogodbenic. Me, opazovalke, z veseljem in dejanni spodbujamo duh sodelovanja znotraj Alp. Že dolga leta ga uresničujemo v obliki sodelovanja na ravni nešteti programov in projektov, s katerimi povezujemo različne deležnike in partnerje, znanstvene institucije, upravne organe, gospodarske subjekte in civilno družbo. Zato verjamemo v Alpsko konvencijo in njen pomen, ki ga ima za prihodnost.

Kljub sodelovanju, ki ga je treba še intenzivirati, in potrebnim rednim izmenjavam med Alpsko konvencijo in EUSALP, je nujno, da Alpska konferenca okrepi svojo učinkovitost v smislu instrumenta zaščite. V zadnjih letih so interesi rabe zasenčili zamisel o zavestnem oblikovanju varstva Alp in jo hkrati oslabili zaradi »razvoja«.

Poleg tega manjkajo jasne strategije in skupno izvajanje ukrepov, da bi izpolnili skupne cilje Alpske konvencije in njenih izvedbenih protokolov ter deklaracij. Nacionalni interesi imajo prevelik pomen, medtem ko nadrejen, skupen cilj izvajanja ni jasno opredeljen.

Zato nagovarjamo ministrice in ministre XV. Alpske konference ob zavedanju, da je Alpska konvencija v enaki meri osrednjega pomena za 21. stoletje in njegove velike izzive na področju varstva podnebja in biotske raznovrstnosti kakor tudi za oblikovanje trajnostnega razvoja, ki ga bomo resnično živel. Alpska konvencija je torej preizkusni kamen.

Naš dokument izpostavlja 3 večje prošnje, ki vam jih posebej polagamo na srce:

- 1. Dosledna uporaba:** Pomembno je, da se vsebine protokolov in deklaracij povežejo z Večletnim programom dela (VPD) in njegovimi 5 tematskimi prednostnimi področji. Na tej podlagi je treba izdelati jasne mandate in naloge za delovna telesa.
- 2. Zavezujoče izvajanje:** Obstaja Akcijski načrt za podnebje v Alpah (2009). Prav zdaj je bil izdelan tudi sistem podnebnih ciljev (2019). Poleg tega obstajajo tudi načrti ukrepov, kot je denimo novi Akcijski program za zeleno gospodarstvo v alpski regiji (GEAP, 2019). A pogrešamo njihovo izvajanje.
- 3. Zagotavljanje potrebnih finančnih sredstev:** Izvajanje je treba zagotoviti s pomočjo povečanega osnovnega financiranja Stalnega sekretariata in Sklada za projekte, ki bi ga financirali skupno.

Prosimo, da Alpska konferenca potrdi te tri prošnje, ki jim bo sledilo pogumno in prepričljivo izvajanje s strani pogodbenic, ob energični podpori novo izvoljenega vodstva Stalnega sekretariata.

Iskreno se vam zahvaljujemo za vse vaše delo v našem skupnem alpskem prostoru.

CIPRA International	Povezanost v Alpah	ALPARC
Kaspar Schuler	Katharina Gasteiger	Guido Plassmann
Direktor	Direktorica	Direktor
Alpsko mesto leta	CAA	Pro Mont – Blanc
Claire Simone	Veronika Schulz	Barbara Ehringhaus
Direktorica	Direktorica	Predsednica
WWF International		ISCAR
Christoph Walder		Leopold Füreder
Predstavnik pri Alpski konvenciji		Predsednik

B – Vsebinsko izvajanje Alpske konvencije

B1 – Okvirna konvencija

Slabosti

Kot mednarodna pogodba se je Alpska konvencija oblikovala pod pritiskom najmanjšega skupnega imenovalca. To je pomanjkljivost, vendar to velja za vse podobne pogodbe, kot denimo tudi za Podnebni sporazum iz Pariza. Pogosto navajajo kot slabost tudi majhno stopnjo prepoznavnosti Alpske konvencije.

Predlogi izboljšav

Dobra komunikacija o izvedenih aktivnostih je najučinkovitejša oblika popularizacije.

B2 – Protokoli, deklaracije in tematska področja VPD

Slabosti

Med vsebinami protokolov in deklaracij ter Večletnim programom dela (VPD) zeva velika vrzel. Sicer se Stalni odbor vedno znova »seznanja« oz. »pozdravlja« posamezne projekte, vendar ne sprejme zavezujočih dogovorov o njihovem izvajanju. Posledično je veliko zapisanega na papirju, a brez prave učinkovitosti.

Predlogi izboljšav

Izboljšati je treba smiselni instrument Večletnega programa dela (VPD).

- **Vse do danes manjkajo v VPD krovni tematski in merljivi cilji.**
- **Prav tako v veliki meri ni jasno, na katerih ravneh in kateri deležniki bodo izvajali VPD, za koga je zavezujoč in kako se bo izvajal nadzor.**
- **Tudi vključevanje opazovalk v konkretizacijo in izvajanje VPD bi dodatno okrepilo sporočilnost in moč izvajanja VPD.**

Na petih tematskih prednostnih področjih želimo izpostaviti naslednje vsebinske poudarke

1 Prebivalstvo in kultura

Evropskemu alpskemu prostoru daje svojevrsten pečat vzajemno delovanje tukaj živečih ljudi in ostre gorske narave. Prav ta enkratna povezanost je temelj biotske raznovrstnosti in njena največja vrednost, tudi v gospodarskem smislu. Toda prav to lahko kaj kmalu izgine: Območja z intenzivno turistično rabo in ekološko uničena območja se izmenjujejo z opuščenimi območji kulturne krajine. **Četrto in peto Poročilo o stanju Alp o trajnostnem turizmu (2012) in o demografskih spremembah v Alpah (2014) sicer podajata posnetek stanja. Toda manjka izvajanje teh spoznanj.**

- **Na podlagi rezultatov teh Poročil o stanju Alp je treba razviti kataloge ukrepov. V te aktivnosti je treba vključiti tudi prebivalce alpskega prostora, saj je njihovo sodelovanje ključen dejavnik uspeha.**
- Posebno pozornost velja posvetiti zmanjšanju odseljevanja ali celo popolnemu preobratu, špekulacijam glede rabe tal, mobilnosti in alternativnim oblikam turizma namesto masovnega turizma.
- Kot spremljevalni ukrep je nujno delo z javnostjo, da bi tako okrepili zavedanje o nujnosti iskanja rešitev.

2 Podnebne spremembe

Predhodna dela so bila opravljena že davno tega, obstajajo tudi podlage, kot je Akcijski načrt za podnebje v Alpah (2009). Na voljo imamo cilje, kot je sistem podnebnih ciljev (Climate Target System 2019). Naslednji nujni koraki so:

- **Izvajanje sistema podnebnih ciljev, kot ga je oblikoval Posvetovalni odbor za podnebje v Alpah.**
- **Izvajanje skupnih sklepov Stalnega odbora (npr. partnerstvo za podnebje v Alpah ALPACA) s prav tako skupnim financiranjem s strani pogodbenic.**
- **Neposredno sodelovanje z deležniki v alpskih regijah, denimo v obliki «Pionirskih projektov Alpske konvencije».**

3 Biotska raznovrstnost in krajina

Na teh dveh osrednjih področjih delovanja Alpske konvencije lahko zaznamo postopno, skoraj neopazno slabitev in razvodenelost, s čimer se vsi pogosto zavestno sprijaznijo. Varstva vrst na zavarovanih območjih in zunaj njih se ne upošteva dovolj resno. Alpsko konvencijo je treba intenzivneje povezati z raziskavami v Alpah.

Pomoč vidimo v naslednjih ukrepih:

- **krepitev medregionalnega prostorskega načrtovanja**
- **brez degradacije zavarovanih območij in odstopanja od določb o varstvu teh območij**
- **zaščita zadnjih naravnih prostorov na srednje ležečih pobočjih in mokriščih**
- **zaščita še neizkoriščenih, prvobitnih prostorov v višje ležečih predelih**
- **zaščita naravnih in sonaravnih rečnih krajin**
- povezovanje zavarovanih območij in usklajevanje določb glede varstva teh območij s skupnimi, čezmejnimi strategijami
- nadaljnje čezmejno usklajeno izvajanje Ekološkega omrežja
- preusmeritev hribovskega kmetijstva glede intenzivne rabe zemljišč in tal, obremenitev vodnih virov in varstva vrst

Priporočila Odbora za preverjanje Alpske konvencije je treba komunicirati inštitucijam in ravnam, kjer jih je treba izvajati: zveznim deželam, pokrajinam, kantonom in občinam.

4 Ozelenitev gospodarstva

Na voljo je Akcijski program za zeleno gospodarstvo v alpski regiji (GEAP), ki ga pripravila delovna skupina Alpske konvencije. Toda potrditev na Alpski konferenci aprila 2019 še ne pomeni, da bo tudi učinkoval. Grozi mu, da ostane le dokument na papirju.

- **Potrebno je zavezujoče izvajanje GEAP, kar bodo zagotovile države in kot to predvideva GEAP po posameznih področjih.**
- **Stalni odbor mora zagotoviti spremljanje njegovega izvajanja.**

5 Trajnostni promet

Tri obstoječe, zelo različno oblikovane prometne osi v Alpah, v enaki meri obremenjujejo njeno moč regeneracije kot tukaj živeče prebivalstvo.

- **Zagotoviti je treba izvajanje 11. člena Protokola »Promet«. Ne sme se načrtovati niti graditi novih tranzitnih poti skozi Alpe.**
- Prostočasni promet je treba preusmeriti na javna prevozna sredstva in ga, kjer je to nujno, izvajati le na tak način. Občine je treba podpirati pri izgradnji javne prometne infrastrukture.
- Za vožnje na delo in vsakodnevne vozače je treba najti in financirati čezmejne rešitve.
- Zmanjšati je treba obseg čezalpskega tovornega prometa in ga premestiti na železnico, tudi z evropskimi rešitvami. Cilj je preprečiti obstoječe, usodno premeščanje prometnih tokov z ene tranzitne osi na drugo.

Vsi ti ukrepi morajo zagotavljati povezovanje življenjskega prostora živali v alpskem prostoru (koridorji divjadi).

B3 – Mandati delovnih skupin in platform

Stalni sekretariat pripravlja skupaj s pogodbenicami načrt za zmanjšanje in optimiranje delovanja delovnih teles (delovnih skupin in platform), kar načelno pozdravljamo. Za njihovo učinkovitost pa bo odločilno sledeče:

- **Pomembno je še naprej konkretizirati mandate in njihove naloge boljše povezovati z VPD in z vsebinami protokolov.**
- **Prav tako bi bilo pomembno vzpostaviti politično spremljanje izvajanja po državah, na nacionalni preko regionalne do občinske ravni.**

C – Vodenje (governance) in upravljanje

Delovna telesa Alpske konvencije morajo obvladovati izzive, da bo potekalo delo pri večjezičnem, čezmejnem sodelovanju s spreminjajočimi se predsedstvi in nosilci mandatov gladko in brez zapletov.

Za krepitev teh zahtevnih nalog priporočamo:

C1 – Predsedstvo

- Prehodna obdobja prenosa predsedstva z ene države na drugo je treba nujno oblikovati bolj zgodaj in intenzivneje.
- Pravočasen posvetovalni proces z opazovalkami v času priprav na predsedovanje omogoča najboljše koriščenje naših virov. Radi podpiramo in pomagamo.

C2 – Stalni odbor

- Razvoj timskega duha z vodenjem konstruktivnega dialoga, z medsebojno zavezanostjo pri sprejemanju odločitev in skupno odgovornostjo pri njihovem izvajanju.
- Nujno je močnejše vključevanje opazovalk na tematska področja, kar bi prispevalo tudi k napredovanju Alpske konvencije.

C3 – Stalni sekretariat

Stalni sekretariat in njegovo vodstvo opravljata zahtevno nalogo, saj hkrati zagotavljata troje:

- posredovanje med pogodbenicami
- oblikovanje njihovih diskurzov in odločanje
- zahteva po zavezujočem izvajanju

Tako se oblikujeta produktivnost in kakovost, ki ju pri delu Stalnega sekretariata izredno cenimo. Iskreno se zahvaljujemo generalnemu sekretarju, Markusu Reitererju, ki se poslavlja s tega položaja, za njegovo obvladovanje tega trikratnega izziva. In želimo si novo vodstvo – po možnosti žensko, ki ga/jo bodo pri vodenju sekretariata podpisnice tozadevno podprle.

C4 – Delovne skupine in platforme

Da bi zagotovili izvajanje VPD, predlagamo:

- Sprejem letnih dogovorov o ciljih s posameznimi vodstvi delovnih teles in Stalnim sekretariatom ali nacionalnimi delegacijami ter nato preverjanje vsaki dve leti (oz. glede na ritem vsakokratnega predsedstva). Pri tem so lahko povratne informacije udeleženi v pomoč pri evalvaciji vodstvenih kadrov.
- Preveriti uvajanje skupnih predsedovanj (co-chair), v kombinaciji oseb iz ministrstev posameznih držav in oseb iz znanstvenih inštitucij ali tudi opazovalk.

C5 – Sodelovanje z EUSALP

Med EUSALP in Alpsko konvencijo vlada določeno nezaupanje.

Priporočamo, da se pripravi enostavni sporazum o sodelovanju, ki bi opredelil medsebojno izmenjavo oseb in vsebin na strateški in operativni ravni.

K intenzivnejšemu sodelovanju in povezovanju je treba pritegniti in opogumiti tudi Mladinski parlament Alpske konvencije in mladinsko platformo EUSALP, ki pravkar nastaja.

Že zgolj dvotirnost, ki jo želimo preprečiti, bi morala biti dovolj močan razlog za to. Posledično bi se v veliki meri izboljšalo medsebojno razumevanje in rezultati, saj bi bili vsebinsko bolj poglobljeni in širše razumljeni.

Vsebinsko moramo biti pozorni, da bodo odgovornost držav podpisnic Alpske konvencije za biotsko raznovrstnost in varstvo narave v alpskem prostoru prepoznali in jo upoštevali tudi v delovnih telesih EUSALP.

D – Finančna sredstva

Stalni sekretariat Alpske konvencije že nekaj let pesti prikrito prenizko financiranje zaradi neusklajevanja s stopnjo inflacije in posledično zaradi premalo razpoložljivih sredstev. Proračun je ostal na nespremenjeni nominalni ravni iz leta 2009.

Zato nujno prosimo

- za občutno povečanje osnovnega financiranja Stalnega sekretariata;
- za Sklad za projekte, ki bo imel zagotovljeno dobro dotacijo in neposredno financiranje s strani vseh pogodbenic in bo na voljo Stalnemu sekretariatu za neposredno podporo pri izvajanju projektov iz vseh alpskih regij.

E – Komunikacija

Alpska konvencija se mora izoblikovati kot *preizkusni kamen* trajnostnega razvoja v alpskem prostoru. Pri tem naj jo vodi moto: Nikjer drugje ekološko ravnovesje ni bolj občutljivo, biotska raznovrstnost tako osupljiva in kulturna pestrost ljudi tako raznolika kot prav v Alpah. Tukaj v njenem osrčju mora Evropa dokazati svojo sposobnost, da razvije pristne trajnostne oblike življenja.

Saj vendarle ne želimo alpskega prostora, ki ga bodo ob koncu tega stoletja uničile suše in uničujoči požari, čigar podobo bodo skazile vedno znova zasute prometne poti, padanje skal, hudourniki in proženje plazov in bomo tukaj lahko živeli le na omejenem območju, na njegovem robu. Potem bi bila Evropa resnično razdeljena.

Ne želimo raje videti, kako bodo naši vnuki čofotali ob vaškem vodnjaku, skupaj z otroki priseljencev in obiskovalcev?

Ali ne želimo že njim samim zagotoviti možnosti, da še naprej ohranijo najbrž zadnjo nedotaknjeno evropsko gorsko regijo in jo oblikujejo ter razvijajo trajnostno?

Pri tem vas bomo z veseljem še naprej podpirali.